Endometrióza

Zverejnené: 6. augusta 2025 | Autor: Mgr. Hana Neuschlová

Endometrióza je chronické ochorenie, ktoré často spôsobuje bolesť, zápal a problémy s plodnosťou. Pri endometrióze tkanivo podobné endometriu (výstelke maternice) rastie mimo maternice. Toto nesprávne umiestnené tkanivo sa stále správa ako normálne endometriálne tkanivo. S každým menštruačným cyklom zhrubne, rozpadne sa a krváca – no v tomto prípade preň nie je cesta, ako opustiť telo. To vedie k podráždeniu, jazvovému tkanivu a niekedy aj k tvorbe cýst.

Príznaky

Závažnosť príznakov sa u jednotlivých pacientok líši. Medzi bežné príznaky patria:

- bolesť v panve (najmä počas menštruácie),
- bolestivá menštruácia (dysmenorea),
- bolesť počas pohlavného styku,
- bolesť pri stolici alebo močení,
- nadmerné krvácanie (silná menštruácia alebo krvácanie medzi menštruáciami),
- neplodnosť – ťažkosti s otehotnením sú bežné u žien so stredne ťažkou až ťažkou endometriózou,
- únava, nevoľnosť, tráviace problémy (nadúvanie, hnačka, zápcha, najmä počas menštruácie).

Kde sa môže endometrióza vyskytnúť?

- vaječníky (často spôsobujú cysty nazývané endometriómy),
- vajcovody,
- vonkajší povrch maternice,
- panvová výstelka,
- v zriedkavých prípadoch močový mechúr, črevá alebo dokonca pľúca.

Príčiny

Presná príčina endometriózy nie je úplne objasnená, ale existuje niekoľko teórií:

1. Retrográdna menštruácia – menštruačná krv prúdi späť cez vajíčkovody do panvovej dutiny namiesto toho, aby opustila telo a nesie so sebou endometriálne bunky.
2. Genetické faktory.
3. Dysfunkcia imunitného systému.
4. Chirurgické jazvy – endometriálne bunky sa môžu prichytiť k chirurgickým miestam (napr. po cisárskom reze alebo hysterektómii).

Diagnostika

Endometriózu môže byť ťažké diagnostikovať, pretože príznaky sa často prekrývajú s inými stavmi, ako je syndróm dráždivého čreva (IBS) alebo zápalové ochorenie panvy (PID). Medzi bežné diagnostické kroky patria:

- Anamnéza a prehľad príznakov – menštruačná bolesť, bolesť počas pohlavného styku, problémy s plodnosťou, gastrointestinálne príznaky,…
- Vyšetrenie panvy (na nahmatanie cýst alebo jaziev).
- Ultrazvuk (na detekciu endometriómov).
- MRI (pre detailné zobrazenie).
- Laparoskopia (zlatý štandard) – menší chirurgický zákrok na zobrazenie a prípadne odstránenie tkaniva endometria. Je to zatiaľ jediná možnosť potvrdenia diagnózy.

Možnosti liečby

V súčasnosti neexistuje liek na endometriózu, no liečba môže zmierniť príznaky, spomaliť progresiu ochorenia a zlepšiť plodnosť.

1. Lieky

- Lieky proti bolesti a zápalu – NSAIDs (napr. ibuprofén, naproxén).
- Hormonálna terapia – jej cieľom je znížiť alebo úplne odstrániť menštruáciu, aby sa spomalil rast endometriálneho tkaniva:
    - antikoncepčné tabletky, náplasti alebo krúžky,
    - hormonálne vnútromaternicové teliesko (IUD),
    - agonisty/antagonisty GnRH (na potlačenie menštruácie),
    - progestíny.

2. Chirurgický zákrok

- Laparoskopické odstránenie endometriálneho tkaniva – pomáha zmierniť bolesť a zlepšiť plodnosť.
- Hysterektómia (odstránenie maternice, niekedy aj s vaječníkmi). Považuje sa za poslednú možnosť, keď sú príznaky závažné a iné formy liečby zlyhávajú.

3. Liečba plodnosti

- Ak endometrióza ovplyvňuje plodnosť (a pacientka chce otehotnieť), môžu sa použiť lieky vyvolávajúce ovuláciu, IUI alebo IVF.

4. Doplnkové prístupy:

- zmena stravy (protizápalová diéta),
- akupunktúra a joga,
- fyzioterapia panvovej oblasti,
- poradenstvo pri chronickej bolesti a emocionálna podpora.

Záver

Endometrióza je chronické ochorenie, pri ktorom tkanivo podobné endometriálnej výstelke maternice rastie mimo maternice, čo spôsobuje bolesť, zápal a niekedy aj neplodnosť.

Môže to byť celoživotný stav s fyzickými a emocionálnymi dôsledkami. Včasná diagnostika, správna liečba a podpora pacientky sú kľúčom k zlepšeniu jej celkovej pohody.

Mgr. Hana Neuschlová